

Ocena potencjału wybranego przedsięwzięcia za pomocą analizy SWOT/TOWS

The assessment of potential of selected enterprise using SWOT/TOWS analysis

Aleksandra Kucharczyk¹, Edyta Kardas²

¹Członek Koła Naukowego „Plus Minus” Wydział Inżynierii Produkcji i Technologii Materiałów, Politechnika Częstochowska, Al. Armii Krajowej 19, 42-200 Częstochowa, Polska, yuppie1593@interia.pl

²Katedra Zarządzania Produkcją i Logistyki, Wydział Inżynierii Produkcji i Technologii Materiałów, Politechnika Częstochowska, Al. Armii Krajowej 19, 42-200 Częstochowa, Polska, Kardas.edyta@wip.pcz.pl

Streszczenie: W artykule przedstawiono wyniki analizy potencjału przedsięwzięcia za pomocą wybranej metody strategicznej oceny – analiza SWOT/TOWS. Pierwsza część zawiera charakterystykę metody i opis badanego sektora, jakim jest rynek farmaceutyczny. Druga część artykułu poświęcona jest analizie apteki funkcjonującej na rynku farmaceutycznym. Analiza dotyczy określenia pozycji wybranego przedsięwzięcia na rynku oraz atrakcyjności danego sektora.

Abstract: The article presents the results of the potential analysis of the enterprise using the chosen strategic assessment method - SWOT/TOWS analysis. The first part contains the characteristics of the method and a description of the sector being examined, which is the pharmaceutical market. The second part of the article is devoted to the analysis of a pharmacy operating on the pharmaceutical market. The analysis concerns determining the position of the selected undertaking on the market and the attractiveness of a given sector.

Słowa kluczowe: analiza SWOT/TOWS, apteka, rynek farmaceutyczny, sektor, potencjał firmy

Key words: SWOT/TOWS analysis, pharmacy, pharmaceutical market, sector, company potential

1. Wstęp

Analiza SWOT/TOWS jest jedną z metod oceny strategicznej kondycji przedsiębiorstwa. Analizuje zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne uwarunkowania, wpływające na działalność organizacji [1]. W I i II etapie analizy SWOT zestawia się szanse i zagrożenia ze strony otoczenia firmy oraz pokazując mocne i słabe strony przedsiębiorstwa [2].

„Analiza SWOT jest metodą analizy strategicznej, która pozwala na zidentyfikowanie mocnych (*strengths*) i słabych (*weaknesses*) stron, szans (*opportunities*) oraz zagrożeń (*threats*) dla danego przedsięwzięcia/firmy. Mocne i słabe strony identyfikuje się w odniesieniu do przedsięwzięcia/firmy, szans i zagrożeń zaś upatruje w otoczeniu. Ogólne wytyczne wynikające z analizy SWOT to: wykorzystywanie szans za pomocą mocnych stron, unikanie zagrożeń i wzmocnianie słabych stron” [1].

W etapie III konstruuje się macierz SWOT/TOWS, która pozwala określić pozycję strategiczną firmy i kierunki jej rozwoju. W macierzy tej zestawia się czynniki wewnętrzne przedsiębiorstwa (mocne i słabe strony) oraz elementy otoczenia ważnych dla realizacji celów przedsiębiorstwa (szanse i zagrożenia) [3].

Interakcje pomiędzy elementami wewnętrznymi i zewnętrznymi firmy stanowią informacje niezbędne do stworzenia macierzy SWOT/TOWS. Należy opracować kilka tabel, zawierających zestawienie [3]:

- atutów z okazjami,

- okazji ze słabościami,
- atutów z zagrożeniami,
- słabości z zagrożeniami.

Poszczególnym czynnikiem wpływającym na środowisko zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne firmy przypisuje się wagi liczbowe lub procentowe. Wagi te odzwierciedlają dla [3]:

- mocnych i słabych stron ich poziom, znaczenie i wpływ na efekty działania firmy,
- zagrożenia- znaczenie i prawdopodobieństwo ich wystąpienia,
- szans- stopień atrakcyjności i prawdopodobieństwo sukcesu.

Analiza ta pozwala odpowiedzieć na kilka kluczowych pytań [3]:

- czy mocne strony umożliwią wykorzystanie szans?,
- czy rozpoznane szanse pozwolą poprawić kondycję słabych stron?,
- czy zidentyfikowane mocne strony pozwolą na walkę w ostateczności z zagrożeniami?,
- czy wskazane słabe strony umocnią moc oddziaływań zagrożeń?.

Kolejnym etapem tworzenia macierzy SWOT/TOWS jest zestawienie obliczeń z sum interakcji oraz iloczynów wag i interakcji. Pozwoli to uzyskać odpowiedź na pytanie, którą strategię powinna wybrać firma na najbliższy czas działalności- strategia z

najwyższymi wynikami sum i iloczynów. Dzięki pozyskanym informacjom można sporządzić macierz, której wygląd przedstawia Tab.1.

Tabela 1. Strategie przedsiębiorstwa tworzone za pomocą analizy SWOT/TOWS [3]

	MOCNE STRONY S	SŁABE STRONY W
OKAZJE O	Sytuacja SO -strategia maxi-maxi	Sytuacja WO -strategia mini-maxi
ZAGROŻENIA T	Sytuacja ST -strategia maxi-mini	Sytuacja WT -strategia mini-mini

Z analizy SWOT/TOWS wynikają następujące strategie:

- strategia agresywna (maxi-maxi)- jej zadaniem jest wykorzystanie mocnych stron przedsiębiorstwa oraz umocnienie szans zewnętrznych [4]. Polega na maksymalnym wykorzystaniu tych czynników, które spowodują silną ekspansję i rozwój firmy [5]. Według Krzysztofa Obłója: „strategia agresywna (maxi-maxi) polega na maksymalnym wykorzystaniu efektu synergii występującego między silnymi stronami organizacji i szansami generowanymi przez otoczenie(...)” [6],
- strategia konserwatywna (maxi-mini)- w ocenie tej strategii należy zminimalizować negatywne wpływy otoczenia, a także wykorzystać mocne strony przedsiębiorstwa [4]. W ramach strategii należy dokonać segmentacji rynku lub selekcji produktów, bądź też poszukać nowych rynków zbytu dla naszych produktów [7],
- strategia defensywna (mini-mini)- przedsiębiorstwo nie posiada silnych stron, jego działalność jest ograniczona przez zagrożenia znajdujące się w otoczeniu. Powoduje to spadek jakości oferowanych usług, co w konsekwencji daje odpływ najbardziej kompetentnej kadry oraz spadek sprzedaży, firma staje się mało dochodowa i traci pozycję na rynku [4]. Jedyнным rozwiązaniem dla firmy jest wyciągnięcie maksymal-

nych korzyści przed jej zamknięciem lub połączenie z inną firmą [7],

- strategia konkurencyjna (mini-maxi)- polega na „(...) eliminowaniu słabych stron funkcjonowania organizacji oraz budowaniu jej konkurencyjnej siły przez maksymalne wykorzystanie istniejących szans sprzyjających rozwojowi” [6]. Obejmuje działania, które zwiększą zasoby finansowe oraz handlowe, polepszą linię produkcyjną, poprawią produktywność, zredukują koszty, spowodują utrzymanie mocnej pozycji konkurencyjnej [7].

2. Charakterystyka badanego obiektu i sektora

Obiektem badawczym był sektor farmaceutyczny, a konkretnie działająca w nim Apteka XYZ, znajdująca się w miejscowości Przystajń, w powiecie kłobuckim, w województwie śląskim, liczącej około 6 tysięcy mieszkańców.

Rynek farmaceutyczny jest dojrzałym rynkiem. Duże znaczenie ma tutaj wpływ reklamy oraz konkurencja cenowa. Wielkość sektora farmaceutycznego jest „duża”. Na rynku farmaceutyków działają przedsiębiorstwa o statucie globalnym, osiągające duże dochody. Rywalizacja w sektorze jest określana jako „średnia”, ze względu na małą intensywność [8].

3. Analiza wybranego obiektu

Etap I i II analizy SWOT obejmuje identyfikację wnętrza firmy (mocne i słabe strony) oraz identyfikację otoczenia firmy (szanse i zagrożenia). Czynniki te przedstawiono w Tab. 2.

Następnym krokiem w analizie SWOT jest wybór 5 kluczowych cech z każdej grupy (mocne strony, słabe strony, szanse, zagrożenia). Każdej z cech należy nadać wagę, według której dokonujemy oceny. Suma wag w ramach poszczególnych kategorii musi być równa 1,0 (tab.3).

Tabela 2. Analiza SWOT dla Apteki XYZ

<p>Mocne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szeroki wybór medykamentów, - dobrze przemyślana i kompleksowa oferta kosmetyków, - własny lokal przy budynku mieszkalnym, - wykwalifikowana kadra, - kompetencje, umiejętności i doświadczenie właścicieli, - dostępność 6 dni w tygodniu, - infrastruktura pozwalająca na przyjmowanie osób niepełnosprawnych, - możliwość zaparkowania i podjazdu autem bezpośrednio pod apteką, - stosunkowo duży lokal, pozwalający na swobodne poruszanie się pacjentom, - wykorzystanie programów komputerowych w obsłudze klientów, - kreowanie wizerunku apteki poprzez stronę internetową, - dodatkowe usługi- możliwość pomiaru ciśnienia krwi, automat z wodą, 	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ujemny przyrost naturalny w gminie, - brak możliwości skorzystania z usług apteki w niedzielę, - duża konkurencja na rynku farmaceutycznym, - słaby image rynkowy, - małe doświadczenie na lokalnym rynku- start od zera,
<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak zaciągniętych kredytów, - dobre perspektywy związane z rynkiem farmaceutycznym, - doświadczona kadra zarządzająca, - wzrastająca liczba starszych pacjentów, - apteka zatrudnia studentów na staż- pozwala to na obniżenie kosztów, - pozyskanie nowych klientów na czas naprawy elewacji budynku, w którym znajduje się apteka konkurencyjna. 	<p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzależnienie działalności podstawowej od dostawców, - duża konkurencja; apteki funkcjonujące w centrum Przystajni powstały wcześniej i pacjenci są przyzwyczajeni do korzystania z ich usług, - większy udział apteki internetowej (dowóz do domu leków, łatwość dostępu bez wychodzenia z domu), - budynek apteki znajduje się przy budynku mieszkalnym w dużej odległości od centrum miejscowości (kościół, rynek), - niskie emerytury potencjalnych klientów-osoby po 65 roku życia, - planowana inwestycja przez gminę Przystajń-przebudowa chodnika i wyłączenie części ulicy z ruchu na okres prac remontowych na ulicy Kolejniczej może spowodować utrudniony dostęp pacjentom do apteki.

Tabela 3. Zestawienie wag dla poszczególnych cech analizy SWOT [Opracowanie własne]

<p>Mocne strony:</p> <p>1. Szeroki wybór medykamentów,</p> <p>2. Własny lokal przy budynku mieszkalnym,</p> <p>3. Wykwalifikowana kadra,</p> <p>4. Infrastruktura pozwalająca na przyjmowanie osób niepełnosprawnych,</p> <p>5. Dostępność 6 dni w tygodniu.</p> <p style="text-align: right;">SUMA</p>	<p>Waga</p> <p>0,3</p> <p>0,1</p> <p>0,2</p> <p>0,2</p> <p>0,2</p> <p>1,0</p>	<p>Słabe strony:</p> <p>1. Ujemny przyrost naturalny w gminie,</p> <p>2. Brak możliwości skorzystania z usług apteki w niedzielę,</p> <p>3. Duża konkurencja na rynku farmaceutycznym,</p> <p>4. Słaby image rynkowy,</p> <p>5. Małe doświadczenie na lokalnym rynku- start od zera.</p> <p style="text-align: right;">SUMA</p>	<p>Waga</p> <p>0,2</p> <p>0,1</p> <p>0,3</p> <p>0,2</p> <p>0,2</p> <p>1,0</p>
<p>Szanse:</p> <p>1. Brak zaciągniętych kredytów,</p> <p>2. Dobre perspektywy związane z rynkiem farmaceutycznym,</p> <p>3. Doświadczona kadra zarządzająca,</p> <p>4. Wzrastająca liczba starszych pacjentów,</p> <p>5. Apteka zatrudnia studentów na staż/praktyki- pozwala to na obniżenie kosztów.</p> <p style="text-align: right;">SUMA</p>	<p>Waga</p> <p>0,1</p> <p>0,2</p> <p>0,3</p> <p>0,2</p> <p>0,2</p> <p>1,0</p>	<p>Zagrożenia:</p> <p>1. Uzależnienie działalności podstawowej od dostawców,</p> <p>2. Duża konkurencja; apteki funkcjonujące w centrum Przystajni powstały wcześniej i pacjenci są przyzwyczajeni do korzystania z ich usług,</p> <p>3. Większy udział apteki internetowej (dowóz do domu leków, łatwość dostępu bez wychodzenia z domu),</p> <p>4. Budynek apteki znajduje się przy budynku mieszkalnym w dużej odległości od centrum miejscowości (kościół, rynek),</p> <p>5. Niskie emerytury potencjalnych klientów-osoby po 65 roku życia.</p> <p style="text-align: right;">SUMA</p>	<p>Waga</p> <p>0,2</p> <p>0,2</p> <p>0,1</p> <p>0,2</p> <p>0,3</p> <p>1,0</p>

Kolejnym krokiem jest odpowiedź na kluczowe pytania [5]:

- Czy zidentyfikowane mocne strony pozwolą wykorzystać nadarżające się szanse?
- Czy zidentyfikowane mocne strony pozwolą przezwyciężyć zagrożenia?
- Czy zidentyfikowane słabe strony nie pozwolą na wykorzystanie nadarżających się szans?
- Czy zidentyfikowane słabe strony wzmocnią siłę oddziaływań zagrożeń?
- Czy szanse spotęgują mocne strony?
- Czy zagrożenia osłabiają mocne strony?
- Czy szanse pozwolą przezwyciężyć słabe strony?
- Czy zagrożenia spotęgują słabe strony?

W tym celu buduje się 8 tablic krzyżowych, które zawierają określone wyżej cechy, ich wagi, liczbę interakcji oraz iloczyn wag i interakcji. Jeśli zależność występuje wpisuje się „1”, jeśli nie „0”. Liczba interakcji oznacza sumę występowania zależności, natomiast iloczyn wag i interakcji oznacza pomnożenie tych zmiennych i wpisanie wyniku w odpowiednie miejsce w tabeli. Dane te znajdują się w Tab.4-11.

Tabela 4. Tabela krzyżowa: Czy mocne strony pozwolą wykorzystać nadarżające się szanse?

Mocne strony/szanse	1.	2.	3.	4.	5.	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
1.	0	1	1	1	0	0,3	3	0,9
2.	1	0	0	0	1	0,1	2	0,2
3.	1	1	1	1	1	0,2	5	1,0
4.	0	0	1	1	0	0,2	2	0,4
5.	0	1	1	1	0	0,2	3	0,6
Waga	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2			
Liczba interakcji	2	3	4	4	2			
Iloczyn wag i interakcji	0,2	0,6	1,2	0,8	0,4			
Suma interakcji							29/2	
Suma iloczynów								6,3

Tabela 5. Tabela krzyżowa: Czy mocne strony pozwolą przezwyciężyć zagrożenia?

Mocne strony/zagrożenia	1.	2.	3.	4.	5.	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
1.	1	1	1	0	1	0,3	4	1,2
2.	0	1	0	1	0	0,1	2	0,2
3.	0	1	1	0	1	0,2	3	0,6
4.	0	1	0	1	1	0,2	3	0,6
5.	1	1	1	1	0	0,2	4	0,8
Waga	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3			
Liczba interakcji	2	5	3	3	3			
Iloczyn wag i interakcji	0,4	1,0	0,3	0,6	0,9			
Suma interakcji							32/2	
Suma iloczynów								6,6

Tabela 6. Tabela krzyżowa: Czy słabe strony nie pozwolą na wykorzystanie nadarzających się szans?

Słabe strony/szanse	1.	2.	3.	4.	5.	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
1.	0	1	0	1	0	0,2	2	0,4
2.	0	0	0	0	0	0,1	0	0,0
3.	1	1	1	1	0	0,3	4	1,2
4.	0	1	1	0	0	0,2	2	0,4
5.	0	1	1	0	1	0,2	3	0,6
Waga	0,1	0,2	0,3	0,2	0,2			
Liczba interakcji	1	4	3	2	1			
Iloczyn wag i interakcji	0,1	0,8	0,9	0,4	0,2			
Suma interakcji							22/2	
Suma iloczynów								5,0

Tabela 9. Tabela krzyżowa: Czy zagrożenia osłabią mocne strony?

Zagrożenia/mocne strony	1.	2.	3.	4.	5.	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
1.	1	0	0	0	1	0,2	2	0,4
2.	1	0	1	0	1	0,2	3	0,6
3.	1	1	1	0	1	0,1	4	0,4
4.	1	0	1	0	1	0,2	3	0,6
5.	1	0	0	0	0	0,3	1	0,3
Waga	0,3	0,1	0,2	0,2	0,2			
Liczba interakcji	5	1	3	0	4			
Iloczyn wag i interakcji	1,5	0,1	0,6	0,0	0,8			
Suma interakcji							26/2	
Suma iloczynów								5,3

Tabela 7. Tabela krzyżowa: Czy słabe strony wzmocnią siłę oddziaływań zagrożeń?

Słabe strony/zagrożenia	1.	2.	3.	4.	5.	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
1.	0	1	0	0	1	0,2	2	0,4
2.	1	1	1	1	0	0,1	4	0,4
3.	1	1	1	0	1	0,3	4	1,2
4.	0	1	0	0	0	0,2	1	0,2
5.	1	1	1	0	1	0,2	4	0,8
Waga	0,2	0,2	0,1	0,2	0,3			
Liczba interakcji	3	5	3	1	3			
Iloczyn wag i interakcji	0,6	1,0	0,3	0,2	0,9			
Suma interakcji							30/2	
Suma iloczynów								6,0

Tabela 10. Tabela krzyżowa: Czy szanse pozwolą przezwyciężyć słabe strony?

Szanse/słabe strony	1.	2.	3.	4.	5.	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
1.	0	0	1	0	0	0,1	1	0,1
2.	1	1	1	1	1	0,2	5	1,0
3.	0	1	1	1	1	0,3	4	1,2
4.	1	0	1	0	0	0,2	2	0,4
5.	0	0	1	0	1	0,2	2	0,4
Waga	0,2	0,1	0,3	0,2	0,2			
Liczba interakcji	2	2	5	2	3			
Iloczyn wag i interakcji	0,4	0,2	1,5	0,4	0,6			
Suma interakcji							28/2	
Suma iloczynów								6,2

Tabela 8. Tabela krzyżowa: Czy szanse spotęgują mocne strony?

Szanse/mocne strony	1.	2.	3.	4.	5.	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
1.	1	0	0	0	0	0,1	1	0,1
2.	1	0	1	0	0	0,2	2	0,4
3.	1	0	1	0	0	0,3	2	0,6
4.	1	0	0	0	1	0,2	2	0,4
5.	0	0	1	0	0	0,2	1	0,2
Waga	0,3	0,1	0,2	0,2	0,2			
Liczba interakcji	4	0	3	0	1			
Iloczyn wag i interakcji	1,2	0,0	0,6	0,0	0,2			
Suma interakcji							16/2	
Suma iloczynów								3,7

Tabela 11. Tabela krzyżowa: Czy zagrożenia spotęgują słabe strony?

Zagrożenia/słabe strony	1.	2.	3.	4.	5.	Waga	Liczba interakcji	Iloczyn wag i interakcji
1.	0	0	1	1	1	0,2	3	0,6
2.	0	1	1	1	1	0,2	4	0,8
3.	0	1	1	0	0	0,1	2	0,2
4.	0	1	0	0	0	0,2	1	0,2
5.	0	0	1	0	0	0,3	1	0,3
Waga	0,2	0,1	0,3	0,2	0,2			
Liczba interakcji	0	3	4	2	2			
Iloczyn wag i interakcji	0,0	0,3	1,2	0,4	0,4			
Suma interakcji							22/2	
Suma iloczynów								4,4

Następnym etapem analizy jest wykonanie zestawienia zbiorczego uzyskanych wyników, który przedstawiono w Tab.12.

Ostatnim etapem jest stworzenie macierzy strategii. Najwyższa liczba interakcji i ważona liczba interakcji wskazują na strate-

gię, jaką powinna wybrać organizacja. Dla Apteki XYZ jest to strategia konserwatywna: maxi-mini (tab.13).

Tabela 12. Zestawienie zbiorcze dla analizy SWOT/TOWS

Kombinacja	Wynik analizy SWOT		Wynik analizy TOWS		Zestawienie zbiorcze SWOT/TOWS	
	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów	Suma interakcji	Suma iloczynów
Mocne strony/szanse	29/2	6,3	16/2	3,7	45/2	10,0
Mocne strony/zagrożenia	32/2	6,6	26/2	5,3	58/2	11,9
Słabe strony/szanse	22/2	5,0	28/2	6,2	50/2	11,2
Słabe strony/zagrożenia	30/2	6,0	22/2	4,4	52/2	10,4

Tabela 13. Macierz strategii dla Apteki XYZ

	Szanse	Zagrożenia
Mocne strony	<u>Strategia agresywna</u> Liczba interakcji- 45/2 Ważona liczba interakcji- 10,0	<u>Strategia konserwatywna</u> Liczba interakcji- 58/2 Ważona liczba interakcji- 11,9
Słabe strony	<u>Strategia konkurencyjna</u> Liczba interakcji- 50/2 Ważona liczba interakcji- 11,2	<u>Strategia defensywna</u> Liczba interakcji- 52/2 Ważona liczba interakcji- 10,4

4. Podsumowanie

W artykule przedstawiono wyniki analizy potencjału przedsięwzięcia za pomocą wybranej metody strategicznej oceny – analiza SWOT/TOWS. Analizowanym obiektem była Apteka XYZ, znajdująca się w miejscowości Przystajń, w powiecie kłobuckim, w województwie śląskim, liczącej około 6 tysięcy mieszkańców.

Według strategii konserwatywnej badana Apteka XYZ posiada duży potencjał wewnętrzny, przy jednoczesnych niekorzystnych wpływach warunków zewnętrznych. Apteka powinna wykorzystać mocne strony do walki z zagrożeniami. Jednym z rozwiązań może być wykup konkurencyjnej apteki i przejęcie jej udziałów. Dodatkowo apteka może poczynić działania, które będą zmniejszały zagrożenia, a umacniały mocne strony, m. in.: selekcje produktów (więcej produktów specjalnie przeznaczonych dla osób starszych), ulepszenie strategii poprzez promocje, itp.

Literatura

- [1] Dorocki S., Kilar W., Rachwał T., Biznesplan krok po kroku. Poradnik dla uczniów i uczennic. III część produktu finalnego, Wydawnictwo Nowa Era, Warszawa 2012
- [2] Zdończyk J., Biznesplan, Wydawnictwo Wiedza i Praktyka, Warszawa 2010, str. 6
- [3] Tylińska R., Analiza SWOT instrumentem w planowaniu rozwoju, WSiP, Warszawa 2005
- [4] Cholewicka-Goździk K., Analiza SWOT- instrument wyboru strategii i polityki jakości, Czasopismo: Problemy Jakości, nr 2, rok 2009, str. 10-11
- [5] <http://www.jaknapisac.com/analiza-strategiczna-swottows-krok-po-kroku-wybor-strategii/> (dostęp: 24.03.2017r., g:20:00)
- [6] Obłój K., Strategia organizacji, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007
- [7] Kleksik A., Studia prospektywne i analiza strategiczna. W: Planowanie strategiczne, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1993
- [8] Kucharczyk A., Cieniuch M., Broncel P., Analiza metody pięciu sił Portera na przykładzie Apteki XYZ, [w:] Innowacje w inżynierii produkcji, technologii materiałów i bezpieczeństwie pod red. dr inż. Ewy Staniewskiej, Materiały Konferencyjne nr 10, Wydawnictwo Wydziału Inżynierii Produkcji i Technologii Materiałów Politechniki Częstochowskiej, Częstochowa 2017, str. 227-231
- [9] Kucharczyk A., Biznesplan jako narzędzie oceny opłacalności wybranego przedsięwzięcia gospodarczego, Praca inżynierska pod kierunkiem dr inż. Edyty Kardas, Politechnika Częstochowska, Częstochowa 2017